

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO NARIAI

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel.: (8 5) 239 6273 / 239 6844 El.p. andrius.kubilius@lrs.lt, dainius.kreivys@lrs.lt

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui S.Skverneliui
Finansų ministrui V.Šapokai
Ūkio ministrui V.Sinkevičiui
Lietuvos banko valdybos pirmininkui V.Vasiliauskui

RAŠYTINIS KLAUSIMAS

2018 – 05 – 08 Nr. 410-KL- 24

Gerbiamieji,

išsamiai apsvaistę Europos Komisijos tarnybų darbo dokumentą „Šalies ataskaita. Lietuva 2018“ norime atkreipti Jūsų dėmesį, kad Europos Komisijos tarnybų darbo dokumente „Šalies ataskaita. Lietuva 2018“ šiais metais ypač ryškiai yra pabrėžiamos Lietuvos **demografinės ir darbo jėgos trūkumo problemos**, kurios ilgainiui gali sukelti sudėtingų ekonominių ir socialinių pasekmių. Tokį Europos Komisijos požiūrį į esminę Lietuvos problemą gerai atspindi dokumento „Šalies ataskaita. Lietuva 2018“ citatos:

"Stipri darbo rinka skatina vartojimą bei ekonomikos augimą, tačiau darbo jėgos trūkumas verčia susirūpinti viešųjų finansų ir ekonomikos augimo ilgalaikiu tvarumu./.../

Darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus mažėjimo poveikį galima būtų sušvelninti, jeigu būtų išnaudojamas esamas darbo jėgos potencialas. Nuo praėjusio amžiaus dešimtojo dešimtmečio pradžios Lietuvos gyventojų skaičius sumažėjo daugiau nei 23 % ir manoma, kad artimiausiu metu toliau mažės maždaug 1 % per metus. Pagrindinės to priežastys – didelė grynoji emigracija, vėl padidėjusi 2014–2017 m., ir trumpa vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė. /.../

Nors BVP augimas gerokai atsigavo, investicijų lygis vis dar nesiekia ES vidurkio. Lietuvos verslo aplinka toliau gerėja, tačiau investavimas dar negrįžo į ankstesnį lygį. Investicijas stabdo kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas ir silpna inovacijų aplinka. /.../

Kvalifikuotų darbuotojų trūkumas tampa vis didesniu iššūkiu įtampos darbo rinkoje sąlygomis. Aukštos ir žemos kvalifikacijos darbuotojų atlyginimų bei įsidarbinimo galimybių skirtumas yra didelis ir toliau didėja./.../

Lietuvos konkurencingumas dėl sparčiai augančių darbo sąnaudų kol kas nesumažėjo. Nuo 2012 m., iš esmės dėl didėjančios įtampos darbo rinkoje ir atotrūkio mažinimo poveikio, darbo užmokestis auga sparčiau nei našumas, todėl didėja vienetui tenkančios darbo sąnaudos (žr. 3.4.4 skirsnį). Vertinant nominaliąja verte, vienetui tenkančios darbo sąnaudos 2016 m. išaugo sparčiausiai ES, tai yra 5,9 %. Kol kas, didėjant darbo sąnaudoms, išorės konkurencingumas nesumažėjo, kaip patvirtina labai padidėjusi eksporto rinkos dalis, atgauta po 2015 m. sumažėjimo. Vis dėlto, jeigu kelerius ateinančius metus darbo užmokestis toliau sparčiai augs, o našumas atitinkamai neišaugs, konkurencingumas ateityje gali sumažėti./.../

Pastaruoju metu labai padidėjo vienetui tenkančios darbo sąnaudos: nuo 2012m. jos vidutiniškai didėjo po 3,9 % per metus (žr. 3.4.2.diagramą). 2016m. nominaliosios vienetui tenkančios darbo sąnaudos padidėjo 5,9 % – tai yra didžiausias padidėjimas ES, kur kas didesnis nei euro zonos vidurkis, ir tai verčia susirūpinti Lietuvos sąnaudų konkurencingumu. Kad mažėjant darbo jėgai ir esant spaudimui didinti darbo užmokestį ekonomika liktų konkurencinga, bus būtina didinti našumą./.../”

Taip pat norime atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad Europos reikalų komitetui pristatytame analitinio centro „Europos socialiniai, teisiniai ir ekonominiai projektai“ (ESTEP), Vyriausybės užsakymu 2017 metais atliktame tyrime „2014–2020 m. ES fondų investicijų poveikio Lietuvos ūkiui ir plėtros prioritetų 2021–2027 m. vertinimas“ yra pateikiama tokia prognozė:

„Apibendrinant ekonomikos ekspertų prognozes galima teigti, kad laikotarpiu po 2020 m. ekonomikos augimo nebus, jeigu nebus vykdomos reformos. Evoliuciniai, nedideli pokyčiai (tokie kaip kiek liberalesnė darbo rinka, aukštojo mokslo sistema labiau orientuota į verslo poreikius) užtikrintų 1–2 proc. BVP augimą. Esminiai pokyčiai (ryžtinga viešojo sektoriaus pertvarka, konkurencingumo šuolis) galėtų lemti 5 proc. metinį realaus BVP augimą. Šį – didesnę – BVP augimą galėtų užtikrinti reformos, nukreiptos į tris pagrindinius BVP augimą lemiančius veiksnius: užimtumo/darbo jėgos didinimą, investicijų skatinimą bei efektyvumo prielaidų sukūrimą“.

Įvertindami tai, kad „užimtumo/darbo jėgos didinimas“ yra labiausiai nuo valstybės politikos priklausantis ekonomikos augimą lemiantis faktorius, turime pastebėti, kad šiuo metu šis faktorius yra tapęs didžiausiu neigiamu faktoriumi, stabdančiu investicijų pritraukimą ir skatinančiu investuotojų pasitraukimą.

Taigi apibendrintai galima teigti, kad žiūrint į ilgalaikes Lietuvos ekonomikos perspektyvas (10-15 metų laikotarpiu) darbo jėgos trūkumas gali tapti viena iš pagrindinių ir skausmingiausių Lietuvos ekonomikos problemų, kuri taip pat neleis tikėtis spartesnio ekonomikos augimo. Savo ruožtu lėtas ekonomikos augimas, ekonominė stagnacija ir toliau liks viena iš svarbiausių emigracijos priežasčių, tuo pačiu ir didelio darbo jėgos trūkumo priežastimi.

Iki šiol šios, dėl kvalifikuotos darbo jėgos trūkumo, gresiančios Lietuvai problemos nėra sistemingai prognozuojamos, nėra strategiškai vertinamos ir nėra ieškoma ilgalaikių sisteminių valstybės sprendimų, kurie šią problemą padėtų ilgainiui spręsti.

Todėl, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos Seimo Statuto 212 straipsniu, kreipiamės į Jus prašydami atsakyti į šiuos klausimus:

1. Ar Jūsų institucija yra atlikusi skaičiavimus, kaip per artimiausius 10 metų keisis Lietuvos gyventojų ir kvalifikuotos darbo jėgos kiekis, jeigu nebus daroma jokių esminių reformų?
2. Ar Jūsų institucija yra atlikusi skaičiavimus ir prognozes, kaip per artimiausius 10 metų augs Lietuvos BVP ir BVP/capita, esant skirtingoms darbo jėgos kitimo tendencijoms:
 - a) jeigu ir toliau darbo jėgos kiekis kiekvienais metais mažės po 30 tūkst. per metus;
 - b) jeigu visus 10 metų darbo jėgos kiekis Lietuvoje nesikeis ir kiekvienais metais bus toks pat, koks yra dabar;
 - c) jeigu visus 10 metų darbo jėgos kiekis Lietuvoje kiekvienais metais augs po 30 tūkst. per metus?
3. Ar Jūsų institucija yra atlikusi skaičiavimus, kaip per artimiausius 10 metų gali keistis vidutiniai atlyginimai Lietuvoje?
4. Ar Jūsų institucija yra atlikusi skaičiavimus ir prognozes, kaip lietuvių reemigraciją skatina atlyginimų didėjimas Lietuvoje ir kokius emigracijos /reemigracijos srautus per artimiausius 10 metų galima prognozuoti?
5. Ar Jūsų institucija yra atlikusi skaičiavimus ir prognozes, kaip per artimiausius 10 metų racionaliai ir pagrįstai gali keistis pagrindiniai parametrai:
 - a) „lietuviškos“ darbo jėgos kitimas miestuose ir regionuose;
 - b) bendri reemigracijos srautai, reemigracijos į didmiesčius ir regionus srautai;
 - c) darbo jėgos imigracija iš kitų šalių?
6. Jeigu iki šiol tokios prognozės nėra atliktos, prašytume jas atlikti ir pateikti mums.

7. Ar Vyriausybė planuoja realizuoti racionalią darbo jėgos imigracijos politiką, jeigu taip, tai kuri institucija yra ir bus atsakinga už tokią politiką, bei kokius racionalius darbo jėgos imigracijos tikslus realizuos?

Pagarbiai

Seimo nariai:

Andrius Kubilius

Dainius Kreivys

The image shows two handwritten signatures in blue ink. The first signature, for Andrius Kubilius, is a stylized cursive script. The second signature, for Dainius Kreivys, is also in cursive but more elongated and fluid, extending further to the right.